

STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR

Pensionsåldersutredningens slutbetänkande

S 2013:25

Pressmeddelande

2013-04-09

Kontakt:
Viktoria Bergström
08-405 21 81
viktor.bergstrom
@regeringskansliet.se

ÅTGÄRDER FÖR ETT LÄNGRE ARBETSLIV (SOU 2013:25)

Allt fler äldre har goda förutsättningar för ett längre arbetsliv. Fler vill också arbeta längre, men möter olika hinder i regelsystem, avtal och i arbetslivet. Utredningen föreslår ett stort antal åtgärder för att förbättra människors förutsättningar och resurser att arbeta längre så att utträdesåldern höjs när medellivslängden ökar. Det handlar bl.a. om satsningar på att förbättra arbetsmiljön, kompetensutveckling för äldre och åtgärder för att motverka åldersdiskriminering. En riktålder för pension införs som följer medellivslängdens utveckling. Riktåldern är ett icke-valsalternativ för pensionering för de som vill få en godtagbar pensionsnivå. Riktåldern innebär att åldersgränserna i det allmänna pensionssystemet och socialförsäkringarna höjs och anpassas till riktåldern för pension.

Tanken var att pensionsreformen, generösa skatteregler, stora informationssatsningar m.m. skulle leda till att äldre människor arbetade längre i takt med en ökande medellivslängd. Trots vissa positiva tendenser i de äldres sysselsättning är förändringarna blygsamma. Sverige har fortfarande en de facto normal pensionsålder på 65 år. Andelen sysselsatta har ökat något bland personer i åldern 55-74 år. Räknat i heltidsekvivalenter har arbetskraftsdeltagandet inte förändrats nämnvärt sedan 2005 för personer 65 år och äldre.

Det är inte uthålligt. När vi lever längre måste vi arbeta längre, annars blir pensionsnivåerna för låga, försörjningsbördan orimlig för dem som arbetar och välfärdens finansiering hotas.

Alla kan inte arbeta längre. Det finns de som redan i 60-årsåldern är utslitna efter årtionden av tungt arbete eller av andra hälsoskäl inte orkar ett helt arbetsliv. Personer som drabbas av nedsatt arbetsförmåga måste givetvis även i fortsättningen få en god ekonomisk trygghet, aktivt stöd till omställning och rehabilitering, och ska beviljas sjukersättning om nedsättningen är stadigvarande. Pensionsåldersutredningen föreslår olika

åtgärder bl.a. i arbetslivet för att på sikt minska andelen personer som lämnar arbetslivet tidigt:

- Satsningar inom arbetsmiljöområdet. Arbetsmiljöverket bör permanent tillföras höjda resurser för åtgärder som kan bidra till att minska antalet personer som lämnar arbetslivet tidigt. Nya satsningar behövs för utvärdering och inom forskning.
- Kompetensutveckling underlättas för äldre. Höjda åldersgränser och generösare villkor i studiestödet införs.
- Garantipensionärer ska tjäna på fortsatt arbete. Inkomster som tjänas in efter 65 års ålder ska inte påverka garantipensionen eller bostadstillägget. Personer med färre än 40 år i Sverige får inte full garantipension. Garantipensionen ska kunna bli bättre för de som fortsätter att arbeta efter 65 år.
- Informationen behöver utvecklas genom bl.a. en Internetportal för längre arbetsliv och pensionering. Pensionsmyndighetens informationsuppdrag bör vidgas och resurser tillförs.
- Fortsatta åtgärder behövs för att motverka åldersdiskriminering. Stärkt lagstiftning bör utredas och resurser satsas på uppföljning och analyser. Åtgärderna bedöms bidra till en högre faktisk pensionsålder på sikt. Utredningen anser dock att den faktiska pensionsåldern (utträdesåldern) och antalet arbetade timmar bland äldre behöver höjas redan på kort sikt. Annars kan problemen förvärras relativt snabbt när det gäller förtroendet för pensionssystemet och finansieringen av välfärden. De äldres arbetsutbud kan påverkas tillräckligt och omedelbart endast genom att de åldersgränser höjs som också formar normerna för när man bör lämna arbetslivet.

Utredningen föreslår att en riktålder för pension införs i lag. Riktåldern ska följa medellivslängdens utveckling. Riktåldern är ett tydligt icke-valsalternativ för pensionering för de som vill få en godtagbar pensionsnivå. Åldersgränserna i det allmänna pensionssystemet och socialförsäkringarna föreslås knytas till riktåldern. Riktåldern beräknas första gången 2015, preliminärt 66 år, och tillämpas från och med 2019. Förslagen innebär bl.a. följande:

- 61-årsgränsen för tidigaste uttag av inkomstpension höjs till 62 år 2015, och enligt nuvarande befolkningsprognoser till 63 år 2019.
- 65-årsgränsen för garantipension höjs till 66 år 2019, enligt nuvarande prognoser. Personer som fått sjukersättning före 2019 får garantipension från 65 års ålder även fortsättningsvis.
- Åldersgränser för sjukpenning, arbetslöshetsersättning, sjukersättning, m.fl. ersättningar höjs i takt med riktåldern från och med 2019. Sjukersättning och vissa förmåner som redan utges undantas.

- 67-årsgränsen för anställningsskyddet (LAS-åldern) höjs till 69 år 2016.
- 55-årsgränsen för tidigaste uttag av tjänstepensioner och privata pensioner höjs till 62 år 2017. Vissa avtal undantas.

Utredningens förslag bedöms i ett medelscenario öka sysselsättningen bland personer 61-67 år med 40 000 – 50 000 personer år 2020. Ett ökat antal sysselsatta i den äldre arbetskraften innebär att försörjningsbördan utvecklas gynnsammare framöver. Dessutom underlättas generationsväxlingen.

Inkomsterna för den offentliga sektorn beräknas öka med 400 miljoner kronor 2015 och 6 500 miljoner kronor år 2020. De ökade skatteinkomsterna finansierar satsningarna på bl.a. arbetsmiljö och kompetensutveckling. Netto förstärks de offentliga finanserna med ca 100 miljoner kronor år 2015 och 3 700 miljoner kronor år 2020.

Åtgärderna för ett längre arbetsliv bör följas upp och utvärderas vetenskapligt. Utredningen föreslår att en expertgrupp för att leda detta arbete.

